

**Archaeologia
mediaevalis
Moravica
et Silesiana**

III/2011

**Výrobní a technologické aspekty
středověkých a raně novověkých
komorových kachlů**

Uherské Hradiště 11. února 2009

Archaeologia mediaevalis Moravica et Silesiana
III/2011

S E M I N Á Ř

**VÝROBNÍ A TECHNOLOGICKÉ ASPEKTY
STŘEDOVĚKÝCH A RANĚ NOVOVĚKÝCH
KOMOROVÝCH KACHLŮ**

Uherské Hradiště 11. února 2009

Editor Zdeněk Měřinský

Masarykova univerzita
Brno 2011

Prošlo recenzním řízením

Na přední straně obálky:

Ideální rekonstrukce kamen z předhusitského období v Husitském muzeu v Táboře

Věnováno památce archeologa a etnografa
PhDr. Ludvíka Skružného

** 10. března 1937 † 14. března 2009*

Na vydání této publikace se finančně podílely:

Ústav archeologie a muzeologie FF MU Brno, VZ MSM 0021622427

Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, příspěvková organizace Zlínského kraje

Slovácké muzeum
v Uherském Hradišti

ISBN 978-80-210-7617-4 (online : pdf)

ISBN 978-80-210-5540-7 (brožovaná vazba)

Obsah

Vzpomínka na PhDr. Ludvíka Skružného	5
Výběrová bibliografie PhDr. Ludvíka Skružného (1937–2009)	6
K technologii výroby středověkých kachlů. Dva neobvyklé kachlové reliéfy	16
(přechodné pozitivy) s motivem sv. Jakuba Většího (?) z Prostějova a Šternberka Dana Menoušková – Michal Vitanovský	
Dva atypické kachlové reliéfy z produkce pražské hrnčířské dílny	27
Adama Špačka (1531–1572) Michal Vitanovský – Jaromír Žegklitz	
Keramický kadlub z Opavy, Kolářské ulice s letopočtem 1571	35
Markéta Tymonová	
Variantní řešení konstrukce rohového kachle	53
Irena Loskotová	
Renesanční římsový kachel s motivem Meluzíny	61
Jiří Orna	
Kachlová kamna z období 15.–16. století. Dva příklady mezioborové spolupráce	66
Vojtěch Pařík – Anežka Paříková	
Hrnčířská dílna v 15.–16. století – výroba kamnářských kachlů	75
a dalších prvků středověkých kamen Jiří Vlach	
Zkratky	83

Slovo úvodem

V souvislosti s výstavou „Krása, která hřeje. Gotické a renesanční kachle Moravy a Slezska“. uspořádalo Slovácké muzeum v Uherském Hradišti ve spolupráci s Ústavem archeologie a muzeologie Masarykovy univerzity v Brně odborný seminář „Výrobní a technologické aspekty středověkých a raně novověkých komorových kachlů“.

Účastníci semináře v Uherském Hradišti. Foto L. Chvalkovský.

Dne 11. února 2009 se do Uherského Hradiště, kde se seminář konal, sjelo 21 specialistů z Čech, Moravy a Slezska. Po zdravici prof. PhDr. Zdeňka Měřinského, CSc., bylo proneseno a diskutováno sedm příspěvků, které na téma kamnářské výroby a technologie nazíraly z nejrůznějších úhlů. Specifikem setkání přitom bylo, že mimo archeologů (PhDr. Irena Loskotová, Mgr. Dana Menoušková, Mgr. Jiří Orna, PhDr. Markéta Tymonová a PhDr. Jaromír Žegklitz) dostali slovo také praktikující umělci – specialisté v oboru keramické a kamnářské tvorby (ak. sochař Vojtěch Pařík, ak. sochař Jiří Vlach a také na odborném poli již zcela etablovaný ak. sochař Michal Vitavský). Jejich příspěvky měly často ráz praktických ukázek a následovala po nich neformální, velmi živá a přínosná diskuse. Převedení těchto praktických postřehů, názorů a sdílené zkušenosti je na stránky tohoto nevelkého sborníku možné jen omezeně a s vědomím, že výsledný tvar je pro „nás odborníky“ poněkud nestandardní a vymyká se zaužívaným zvyklostem. Považovali bychom ovšem za velkou ztrátu nepokusit se o to a nerozšířit teoretický a do značné míry limitovaný pohled archeologa o tak cenné zkušenosti a postřehy.

Účast na semináři zvažoval i PhDr. Ludvík Skružný, jehož archeologicko-etnografická specializace inspirovala ke zpracování řady studií, které zásadním způsobem přispěly k poznání geneze a upřesnění typologie otopných zařízení, stejně jako k interpretaci kachlových reliéfů s křesťanskou tematikou. Zdravotní důvody mu však bohužel v plánovaném příjezdu zabránily. V té chvíli jsme ještě netušili, že jsou natolik závažné, že sborník z toho semináře bude věnován jeho památce.

PhDr. Irena Loskotová (ÚAM FF MU), Mgr. Dana Menoušková (Slovácké muzeum)

Vzpomínka na PhDr. Ludvíka Skružného

Byl jsem nedávno osloven, zda bych se jako dlouholetý spolupracovník a přítel PhDr. Ludvíka Skružného ujal úlohy na jednu stranu mně milé a na druhou smutné a nelehké a před níže uvedenou bibliografií několika řádky zavzpomínal na našeho dobrého kamaráda a milého kolegu.

I když spatřil světlo světa dne 10. března 1937 v Praze, od mládí vyrůstal v příjemném a klidném prostředí nedaleko svého rodiště v Klánovicích. Po maturitě absolvoval studia prehistorie se specializací na slovanskou archeologii na Filosofické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně, která úspěšně zakončil v roce 1960. Následně započal svoji vědeckou dráhu ve Východočeském muzeu v Pardubicích, během které po úspěšně vykonaných rigorózních zkouškách získal titul doktora filosofie.

Téměř ani nevnímáme, jak čas neúprosně spěchá a že jsou tomu již dva roky, co jsme se nečekaně museli v březnu roku 2009 s naším kolegou navždy rozloučit. Matně vzpomínám na samý počátek 70. let minulého století a na první společné setkání na semináři ke středověké keramice v Opavě, kdy již působil ve Středočeském muzeu v Roztokách, a kde jsem s dalšími mladšími kolegy měl možnost při tomto a dalších setkáních hlouběji pronikat do nově rozvíjející se disciplíny. Nepomyslil jsem si, že po dvaceti letech tohoto o pár let staršího kolegu, majícího v té době za sebou již první publikované vědecké práce, budu přijímat do Městského muzea v Čelákovcích. I když jsme se občas jako pracovníci z muzeí při různých příležitostech setkávali, neměl jsem tušení, jakou nelehkou situaci musel díky tehdejšímu politickým poměrům překonávat, jak byl psychicky včetně dlouhodobého finančního postihu deptán. Proto z muzejní sféry přešel v roce 1977 do Etnografického ústavu ČSAV, kde mu bylo zprvu jako odbornému, později vědeckému pracovníkovi umožněno věnovat se rovněž slovanské archeologii. Ale i zde se stal časem pro svůj postoj a své názory nevhodným, což se projevilo zvláště neumožněním dokončení obhajoby jeho vědecké aspirantury. Znechucen neseriozním jednáním i v souvislosti s připravovanou reorganizací ústavu učinil další rozhodný krok a přijal nabídku do čelákovického muzea, kde od srpna 1992 nastoupil na kumulovanou funkci historika – archeologa – etnografa. Zde pak dalších téměř 17 let působil v uvedených profesích a v rámci svých časových možností se věnoval zde i v zahraničí svému oblíbenému tématu, bratřím Karlu a Hermenegildu Škorpilovým. Za dobu působení v čelákovickém muzeu vypublikoval desítky odborných statí a mimo jiné dokončil monografické dílo *Atributy vybraných biblických postav, světců a blahoslavených*, vydané v roce 1996. Do historie našeho muzea se také zapsal jako autor nebo spoluautor četných výstav a jiných akcí, byl činný i v samosprávě ve svém bydlišti. Bohužel v zásuvkách i v předané pozůstalosti zůstalo i mnoho nedokončeného. Byl archeologem, etnografem, muzejníkem a trochu nuceně i historikem, ale předně člověkem, který neměl rád arogantnost, povýšenost a bezpráví, jež nás bohužel stále obklopuje. Měl rád přírodu a výtvarné umění vycházející předně z lidového prostředí. Na jeho pracovním stole, za který mi bylo po odvolání z funkce ředitele umožněno usednout, se dodnes pod sklem nachází několik článků z bulharského tisku a z jednoho hledicí usměvává Luďkova tvář mluví za vše.

Jaroslav Špaček

Výběrová bibliografie PhDr. Ludvíka Skružného (1937–2009)

- 1960:** Slovanské obydlí v ČSR. Rkp. diplomové práce obhájené na Filosofické fakultě University Jana Evangelisty Purkyně (Masarykovy univerzity) v Brně.
- 1961:** Archeologické výzkumy Východočeského muzea v Pardubicích. Zprávy Východočeského muzea v Pardubicích I, 12–13.
- 1962a:** Dějiny Vraclavského hradiska. Zprávy Východočeského muzea v Pardubicích II, 8–13.
- 1962b:** Výsledky archeologického výzkumu na slovanském sídlišti ve Dřítči r. 1960. Acta musei Reginaehradecensis et Pardubicensis IV, 125–138.
- 1963a:** Historický obraz (archeologická část) a archeologické lokality v obcích. Pardubicko. Turistický průvodce ČSR. Díl 21. Praha.
- 1963b:** Pravěk Pardubicka. Metodický list Východočeského muzea. Pardubice.
- 1963c:** Příspěvek ke třídění a chronologii slovanských otopných zařízení na území ČSSR. PA LIV, 234–265.
- 1963d:** Únětický hrob v Úhřeticích. AR XV, 501–506.
- 1964:** Pekáče – jejich výskyt, funkce a datování. PA LV, 370–391.
- 1965:** Slovanské zásobnice: Silnostěnné zásobnice z mladší a pozdní doby hradištní ve sbírkách Okresního muzea A. V. Šembery ve Vysokém Mýtě. Pardubice.
- 1967a:** Archeologická expozice Provincia Wratislaviensis a sídlení při Trstenické stezce. Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 2, 61–62.
- 1967b:** Dvě nové archeologické expozice ve východních Čechách. AR XIX, 255–256.
- 1967c:** Středověké nálezy z Poličky. Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 1, 16–25.
- 1967d:** Výstava „Východočeští rodáci, muzejníci a archeologové“. AR XIX, 256–257.
- 1967e:** Výstava „Východočeští rodáci, muzejníci a archeologové“. Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 2, 62.
- 1968a:** Akademik Jan Eisner (26. IV. 1885 – 2. V. 1967). Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 4, 60–62.
- 1968b:** Archeologická sbírka pana stavitele A. Hakla. Zpravodaj Vlastivědného klubu okolí Prahy IV, č. 10–12, 3–6.
- 1968c:** Archeologicko-etnografický výzkum v Hostivici. Zpravodaj Vlastivědného klubu okolí Prahy IV, č. 7–9, 2–7.
- 1968d:** Láhev z Čisté – příspěvek k nálezům mincí z první poloviny 16. století. Zprávy muzeí od Trstenické stezky 5, 52–53.
- 1968e:** *Aut. rec.* (V. Vokolek, Pohřebiště a sídliště lidu popelnicových polí v Třebešově. FMR, supplementum I. 1966). Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 4, 56–57.

- 1968f:** Způsob uzení masa v oblasti Jablunkovských hor v Dolní Lomné a v Horní Lomné – Přelači. Těšínsko. Vlastivědný zpravodaj okresů Karviná a Frýdek-Místek 1968/4, 13–18.
- 1969a:** Dokumentace archeologických nálezů a povrchových sběrů. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství I, 132–137.
- 1969b:** Hradištní keramika ze Zbraslavi a okolí. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství I, 39–43.
- 1969c:** Popis nádoby od dobříkovského nálezu mincí. Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 8, 49.
- 1969d:** Profesor Hermenegild Škorpil. AR XXI, 109.
- 1969e:** Profesor Vladislav Václav Škorpil. AR XXI, 109.
- 1969f:** Tyglíkovité lampičky ve sbírkách východočeských muzeí. AR XXI, 817–819.
- 1969g:** Udírna v Radhošti. Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 6, 55–57.
- 1970a:** MUDr. Čeněk Rýzner (125. výročí narození). Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství II, 50–62.
- 1970b:** Ruční hrnčířské kruhy doby hradištní. SbNM v Praze. Řada A – Historie XXIV, 145–155.
- 1970c:** Středověká keramika z budislavského nálezu pražských grošů. Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 11, 46–52.
- 1970d:** Středověká keramika ze Šestajovic. Vlast 2, 26–37.
- 1971a:** Středověká keramika z Ústí nad Orlicí. Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 12, 36–51.
- 1971b:** Ze sbírkových fondů Oblastního muzea v Roztokách u Prahy – Středokluky, okr. Praha-západ. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství III, 191–199.
- 1972a:** Hradištní nálezy v Zákolanech (okr. Kladno). Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství IV, 93–99.
- 1972b:** Neznámé nálezy loštických pohárů z Čech. VVM XXIV, 257–263.
- 1972c:** Záchranný archeologický výzkum slovanských hrobů ve Zbuzanech (okr. Praha-západ). Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství IV, 100–111.
- 1973a:** Hradištní láhev z Roztok. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství V, 60–61.
- 1973b:** Kachle ze sbírek Okresního muzea v Brandýse nad Labem. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství V, 163–166.
- 1973c:** Levý Hradec. Roztoky u Prahy.
- 1973d:** Misky s kruhovým otvorem (diskusní příspěvek). Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství V, 122–129.
- 1973e:** Několik poznámek k vývoji lahví a pohárů s listovitým okrajem období pozdně hradištního a středověkého. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství V, 116–121.
- 1973f:** Pozdně hradištní chlebová pec v Zeměchách (okr. Kladno). Vlast – Knižnice Oblastního muzea v Roztokách, řada B, sv. 5, 3–13.
- 1974a:** Příspěvek k vývoji hrnčířských cechů a hrnčířských pracovních nástrojů. Český lid 61, 3, 155–175.
- 1974b:** Statuta a artikule mistrovských a tovaryšských hrnčířských cechů a rajcechů v Čechách a na Moravě. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství VI, 1974, 48–68.
- 1974c:** Středověké a novověké kachle. Průvodce k celostátní výstavě v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích. České Budějovice.
- 1974d:** Středověké a novověké kachle na území Československa. VVM XXVI, 316–321.
- 1974e:** Teplo domova (vývoj kachlů kachlových kamen). Turista na cestu, sešit 12, 399–400, 414–415. Praha.

- 1974f:** Výstava „Středověké a novověké kachle na území Československa“ v Oblastním muzeu v Roztokách. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství VI/ 1–2, 112–122.
- 1974g:** Z historie hrnčířských cechů na území Čech. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství VI, sešit 3/4, 179–205.
- 1975a:** Nádobka z vadimského pokladu středních brakteátů. Příspěvek k vývoji středověké keramiky s okraji modelovanými do tvaru troj-, čtyř- i vícelistů. ČNM CXLIV, 16–24.
- 1975b:** Pravěké a časně historické osídlení v katastru Klánovic a okolních obcí. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství VII, č. 3–4, 33–64.
- 1975c:** Zajímavé střešní tašky – bobrovky ve sbírkách jindřichohradeckého muzea. Český lid 62, 102–103.
- 1976:** Úl s reliéfem Adama a Evy z Městského muzea v Železnici. Český lid 63, 105–107.
- 1977:** Pravěk našeho domova. Hostivice – 700 let života a práce. Hostivice, 7–9.
- 1978a:** Druhá společenská dělba práce ve světle pomocných věd historických. AH 3, 283–302.
- 1978b:** K referátu K. Reichertové „Bývalý slovanský klášter na Sázavě, jeho sídlištní a kulturní význam“. AH 3, 261–262.
- 1978c:** K referátu A. Rutkaye „Posledné pracovné výsledky stredovekej archeologie na Slovensku a problematika vývoja osídlenia v 9.–13. storočí“. AH 3, 280–281.
- 1978d:** K referátu Z. Smetánky „Přírodní poměry a osídlení Čech v 10. až 13. století“. AH 3, 334–335.
- 1979:** Výstava Současná jihočeská keramika 1945–1978 v Bechyni. Český lid 66, 109.
- 1979a:** Výstava Středověká keramika v Bechyni. Český lid 66, 109–110.
- 1980a:** *Aut. rec.* (J. Hrala: Malý labyrint archeologie. Brno 1976). Český lid 67, 117–118.
- 1980b:** K některým zvláštnostem pohřebního ritu na slovanském pohřebišti v obci Bášť (o. Praha-východ). In: Slované 6.–10. století. Sborník referátů sympozia Břeclav – Pohansko 1978, 211–220.
- 1980c:** Několik poznámek k otázce vývoje a funkce pece ve slovanských, středověkých a novověkých objektech i mimo ně. AH 5, 221–242.
- 1980d:** *Aut. rec.* (P. Tjurikov – A. I. Frolov: Kiži. Illustrovannij sputnik po istoriko-architekturnomu i etnografičeskomu muzeju-zapovedniku. Petrozavodsk 1977). Český lid 67, 62.
- 1980e:** *Aut. rec.* (Zborník Slovenského národného múzea – Etnografia 20, 1979. Martin). Český lid 67, 239–240.
- 1981:** Nedůvěra, nepřátelství, nenávisť. Diskusní příspěvek ke vztahům moravských Slovanů a východofranských Germánů od sklonku 8. do počátku 10. století. Zpravodaj koordinované sítě vědeckých informací pro etnografii a folkloristiku, 143–162.
- 1982a:** Hrnčířská kukačka s letopočtem ve sbírkách Okresního muzea v Mladé Boleslavi. MVP 20/90, 112–114.
- 1982b:** Hrnčířské cechovní památky v Městském muzeu v Levoči. MVP 20/90, 165–167.
- 1983a:** Přednáška PhDr. V. Scheuflera, CSc., „Habánská keramika“. MVP 21/91, 96–97.
- 1983b:** Seminář o keramické tvorbě v Jihočeském muzeu. MVP 21/91, 176–179.
- 1984a:** Výstava „Keramika včera a dnes v jižních Čechách“ v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích. MVP 22/92, 23–25.
- 1984b:** Zasloužilý umělec František Volf. MVP 22/92, 101–106.
- 1984c:** VI. závěrečný seminář k problematice novoosídlenického pohraničí a další úkoly při sledování problematiky etnických procesů v ČSSR. MVP 22, 162–163.
- 1985a:** *Aut. rec.* (D. Josef: Vysočina – Soubor lidových staveb a řemesel. Pardubice 1985). MVP 23/93, 116–117.

- 1985b:** Konference „Etnické procesy v pohraničí po roce 1945 – společnost a kultura“. MPV 23/93, 156–157.
- 1985c:** *Aut. rec.* (L. Štěpán – I. Vojancová: Ožívající dřevěné kryté mosty. Věda a život XXIX, 1984, 341–344). MVP 23/93, 49.
- 1985d:** VII. seminář k problematice studia etnických procesů v ČSSR. MVP 23, 243–245.
- 1985e:** Výstava „Ikony 16.–18. století na Slovensku“ v Národní galerii v Praze. MVP 23/93, 49.
- 1985f:** Výstava k 1100. výročí úmrtí Metoděje v Národním historickém muzeu v Sofii. MVP 23, 41–43.
- 1985g:** Výstava Lidová architektura středních Čech. Český lid 72, 179–180.
- 1985h:** Vzpomínka na akademika Jana Eisnera. Národopisný věstník československý II, 114.
- 1986a:** Dílo Bedřicha Havránka jako zdroj národopisných informací. Památky a příroda 11, 464–467.
- 1986b:** Městské historické muzeum a galerie a antické keramické centrum v Pavlikenách v BLR. MVP 24/94, 157–159.
- 1986c:** Přístupné památkové objekty v Arbanasi v BLR. MVP 24/94, 223–225.
- 1986d:** Výstava lidové umění župy Zala v Maďarském kulturním středisku v Praze. MVP 24, 232–233.
- 1986e:** Za profesorem PhDr. Vilémem Hrubým, DrSc., vědcem a muzejníkem. MVP 24, 108–111.
- 1987a:** XVIII. celostátní konference archeologů středověku v Ústavu lidového umění ve Strážnici. MVP 25/95, 178–180.
- 1987b:** Dílo Bedřicha Havránka jako zdroj národopisných informací II. Památky a příroda 12, 89.
- 1987c:** Expozice starého bulharského umění v krytě sofijského chrámu Alexandra Něvského. MVP 25/95, 41–45.
- 1987d:** Muzea a památky města Varny v BLR, spjaté s činností bratří Škorpilů I. MVP 25/95, 238–242.
- 1987e:** PhDr. Josef Vařeka, CSc., mnogaja leta! Národopisný věstník československý IV, 94–96.
- 1987f:** I. seminář o archeologii novověku v Okresním muzeu v Berouně. MVP 25/95, 105–106.
- 1987g:** Sto let muzea (ve Varně). Bulharsko, 5.
- 1987h:** Výstava ke 150. výročí úmrtí Karla Hynka Máchy. MVP 25/95, 109–111.
- 1987ch:** Willenbergův strahovský skicář – významný zdroj národopisných informací. Památky a příroda 12, 538–542.
- 1988a:** Bratři Škorpilové, průkopníci bulharské vědy. Češi v cizině 3, 91–138.
- 1988b:** Bratři Škorpilové, spoluzakladatelé a budovatelé Národního muzea ve Varně (100 let trvání). Češi v cizině 3, 297–302.
- 1988c:** Kultury světců na Moravě v raně feudálním období ve svědectví mincovních obrazů. In: Rodná země. Sborník k 100. výročí Muzejní a vlastivědné společnosti v Brně a k 60. narozeninám PhDr. Vladimíra Nekudy, CSc., 191–206. Brno.
- 1988d:** Muzea a památky města Varny v BLR spjaté s činností bratří Škorpilů II. MVP 26/96, 41–44.
- 1988e:** Několik poznámek a námětů k připravované terminologii raně a vrcholně středověké keramiky. Památky a příroda 13, 200–205.
- 1988f:** Polskie Obrazy Ludowe w zbiorach Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Lodzi. Lodz 1985. MVP 26/96, 183–184.
- 1988g:** Willenbergův „strahovský skicář“ z roku 1602 jako významný pramen poznání vzhledu

a uspořádání staveb ve městech, na předměstích a v podhradích vrcholného středověku. AH 13, 145–154.

1989a: Dopisy československého velvyslance v Sofii Rudolfa Künzla-Jizerského profesoru Karlu Škorpilovi v podzimu roku 1921. Češi v cizině 4, 185–199.

1989b: Přípravné materiály k Slovníku etnických procesů. Sv. 6. Výběrová bibliografie problematiky etnických procesů. Praha.

1989c: Výstava „Středoevropské malířství 17. a 18. století – mistrovská díla starého umění v Olomouci“ v Národní galerii v Praze. MVP 27/97, 232–234.

1989d: Výstava Tradiční lidový interiér v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích. MVP 27/97, 230–232.

1990a: Bratři Škorpilové, archeologové, muzejníci, ochránci památek a přírody. Československý svět 6, 36–37.

1990b: Čtvrt století Architekturně etnografického komplexu Etar v Bulharsku. MVP 28/98, 232–235

1990c: *Aut. rec* (J. Hobzek: Kláštery v českých zemích z hlediska památkové hodnoty. Praha). MVP 28/98, 248.

1990d: Klasicistní veduty západočeských hradů a zámků 1. čtvrtiny 19. století, významný zdroj národopisných informací. Památky a příroda 15, 152–155.

1990e: Místo petřikovického džbánku v české novověké keramice. Muzeum a současnost 11, 79–86.

1990f: Seminář o archeologii novověku v Okresním muzeu v Berouně. Muzeum a současnost 11, 131–134.

1990g: Turecké nebezpečí a bratislavské korunovace uherských králů. Památky a příroda 15, 89–95.

1990h: Úvahy a věcné připomínky k prvnímu svazku etnografického slovníku: domácí kuchyňské náradí, nádobí a náčiní. Český lid 77, 235–245

1990ch: Výstava „Přeměny slovenskej dediny“ v Národním muzeu v Praze. MVP 28/98, 105–108.

1991a: Keramické dymníky zvané „kochy“, „kozuby“, „krby“, „krbečky“ a „sopouchy“ v ikonografickém materiálu Chebského muzea v Chebu a ve sbírkových fondech českých a moravských muzeí. AH 16, 305–321.

1991b: Studny dokumentované v archívech národopisných pracovišť SAV a ČSAV a na středověkých i novověkých vyobrazeních. Slovenský národopis 34, 384–401.

1991c: Za vědcem a přítelem univerzitním profesorem Stojanem Genčevem, doktorem historických věd. Český lid 77, 303–304.

1992a: *Aut. rec*. (E. G. Šidlovský, O. Prem: Svět liturgie. Slovník základní církevní terminologie. Praha, 1991). MVP 30 (ČSPS 100), 119–120.

1992b: Výstava „Zo súčasnej slovenskej heraldickej tvorby“ na Trenčínském hradě. MVP 30 (ČSPS 100), 105–106.

1993a: *Aut. rec* (Čelákovická výstava akademického malíře Jiřího Hanžlíka). Zpravodaj města Čelákovic, listopad, 1.

1993b: Ikonografie Jana Nepomuckého. Zpravodaj města Čelákovic, květen, 2.

1993c: Svátek Cyrila a Metoděje. Zpravodaj města Čelákovic, červenec–srpen, 3.

1993d: Svátky světců Linhart, Theodora, Martina Cecílie a Kateřiny. Zpravodaj města Čelákovic, listopad, 2.

- 1993e:** 16. říjen – svátek svatého Havla. Zpravodaj města Čelákovic, říjen, 1.
- 1993f:** Vybraní světcí adventu, jejich patronáty, atributy a pranostiky s nimi spjaté. Zpravodaj města Čelákovic, prosinec, 3.
- 1993g:** Výstava díla Františka Volfa. Zpravodaj města Čelákovic, únor, 1.
- 1993h:** Výstava díla Františka Volfa (dokončení). Zpravodaj města Čelákovic, březen, 3.
- 1993ch:** 28. září – svátek svatého Václava. Zpravodaj města Čelákovic, září, 1.
- 1994a:** Patroni proti moru na mariánských a trojičných sloupech v českých zemích. Kámen, 141–148.
- 1994b:** Svatí měsíce března. Zpravodaj města Čelákovic, březen, 3.
- 1994c:** Svatí měsíce dubna. Zpravodaj města Čelákovic, duben, 2.
- 1994d:** Světcí měsíce května. Zpravodaj města Čelákovic, květen, 3–4.
- 1994e:** Vybraní světcí měsíce června. Zpravodaj města Čelákovic, červenec – srpen, 7.
- 1994f:** Vybraní světcí měsíce ledna. Zpravodaj města Čelákovic, leden, 2.
- 1994g:** Vybraní světcí měsíce srpna. Zpravodaj města Čelákovic, září, 3.
- 1994h:** Vybraní světcí měsíce února. Zpravodaj města Čelákovic, únor, 3.
- 1994ch:** Vybraní světcí měsíce září. Zpravodaj města Čelákovic, říjen, 3.
- 1995a:** Mapy ze sbírek Čelákovického muzea (katalog výstavy). Čelákovice.
- 1995b:** Rok pod patronací sv. Prokopa. Zpravodaj města Čelákovic, květen, 3.
- 1995c:** Svatý Ambrož. Zpravodaj města Čelákovic, prosinec, 2.
- 1995d:** Světcí měsíce října. Zpravodaj města Čelákovic, říjen, 3.
- 1995e:** Výstava „Papírová platidla“ v Čelákovících. Numismatické listy L, 183–184.
- 1995f:** Výstava středověkého skla v Čelákovících. Zpravodaj města Čelákovic, květen, 3.
- 1995g:** Zajímaví svatí měsíce listopadu. Zpravodaj města Čelákovic, listopad, 2.
- 1995h:** Zajímaví svatí měsíců srpna a září. Zpravodaj města Čelákovic, září, 2.
- 1995ch:** Zdroje vody – místa pohanských a křesťanských kultů – zdroje pitné a užitkové vody, jejich úprava, rozvod a možné zdroje ikonografického materiálu. AH 20, 631–644.
- 1996a:** Atributy vybraných biblických postav, světců a blahoslavených. Čelákovice.
- 1996b:** Ctihodná Mlada a Kunhuta – svěťice měsíce února. Zpravodaj města Čelákovic, únor, 5–6.
- 1996c:** Kult sv. Josefa u nás a v jiných zemích. Zpravodaj města Čelákovic, březen, 5.
- 1996d:** Nová expozice ve Staroboleslavské bráně. Zpravodaj města Čelákovic, listopad, 6.
- 1996e:** Obrazy malířky Libuše Ladianské v Galerii U radnice. Zpravodaj města Čelákovic, říjen, 7–8.
- 1996f:** PhDr. Vladimír Scheufler, CSc. zemřel. Český lid 83, 159–163.
- 1996g:** PhDr. Vladimír Scheufler, CSc. zemřel (17. IV. 1922–9. X. 1995). AH 21, 521–522.
- 1996h:** Svatý Zikmund Burgundský. Zpravodaj města Čelákovic, duben, 7.
- 1996ch:** Sv. Remigius – světec měsíce ledna. Zpravodaj města Čelákovic, leden, 4.
- 1996i:** Světcí měsíce července a srpna. Zpravodaj města Čelákovic, červenec – srpen, 3–4.
- 1996j:** Světcí měsíce června. Zpravodaj města Čelákovic, červen, 2,7.
- 1996k:** Svěťice měsíce května Svatá Zdislava. Zpravodaj města Čelákovic, květen, 4.
- 1996l:** Z historie našeho školství I. Zpravodaj města Čelákovic, říjen, 5–6.
- 1996m:** Z historie našeho školství II. Zpravodaj města Čelákovic, listopad, 4–5.
- 1996n:** Z historie našeho školství III. Zpravodaj města Čelákovic, prosinec, 11–12.
- 1997a:** České, moravské a slezské mariánské, svatotrojiční a morové sloupy z let 1660–1815. Příspěvek k patronům proti moru v českých zemích s přehlednou, chronologicky řazenou tabulkou. Sborník Chebského muzea 1996, 28–49.

- 1997b:** Obrazy a plastiky mariánského kultu. Starožitnosti a užité umění 11, 8–9.
- 1997c:** Výstava „15 let od rekonstrukce Tvrze“ v Městském muzeu v Čelákovících. Zpravodaj města Čelákovíc, září, 3–4.
- 1997d:** Výstava „Umění pro domov“ v Městském muzeu v Čelákovících. Zpravodaj města Čelákovíc, prosinec, 3.
- 1997e:** Výstava Zobrazení svatého Vojtěcha v běhu staletí. Starožitnosti a užité umění 5, 22–23.
- 1997f:** Zimní slunovrat a narození Krista. Zpravodaj města Čelákovíc, prosinec, 2.
- 1997g:** Zimní slunovrat a narození Páně. Starožitnosti a užité umění 12, 10–12.
- 1997h:** Zobrazení sv. Vojtěcha. Zpravodaj města Čelákovíc, březen, 4.
- 1998a:** Bliží se 80. výročí vzniku Československé republiky. Zpravodaj města Čelákovíc, červenec – srpen, 1, 3.
- 1998b:** *Aut. rec.* (Český les. Domažlicko I. Historicko-turistický průvodce). MVP 36, 190–191.
- 1998c:** František Volf: spolutvůrce československé kultury: pedagog, autor učebnic, redaktor, editor, spisovatel, folklorista, malíř, ilustrátor. Čelákovice.
- 1998d:** 95 let Městského muzea v Čelákovících. Zpravodaj města Čelákovíc, září, 4.
- 1998e:** Oslava života. Mosty 7, č. 2, 11.
- 1998f:** *Aut. rec.* (Severní Plzeňsko II. Historicko-turistický průvodce č. 7). MVP 36, 189–190.
- 1998g:** Svátek Tří králů. Zpravodaj města Čelákovíc, leden, 5.
- 1998h:** Z výstav pražských muzeí. Zpravodaj města Čelákovíc, březen, 5.
- 1999a:** Keramické dymníky zvané „kochy“, „kozuby“, „krby“, „krbečky“ a „sopouchy“ v ikonografickém materiálu Chebského muzea v Chebu a ve sbírkových fondech moravských, slovenských i českých muzeí, Sborník chebského muzea 1998, 139–159.
- 1999b:** K ikonografii vybraných reprezentantek mariánského kultu na území bývalé Československé republiky s návrhem na jednotnou terminologii. AH 24, 439–457.
- 1999c:** VII. letní vědecké setkání ve Varně. Český lid 86, 273–275.
- 1999d:** Morava na výstavě „Letem českým světem“ v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze. VVM LI, 387–388.
- 1999e:** Výstava „Brody, mosty, lávky, cesty“ ve Středočeském muzeu v Roztokách u Prahy. VVM LI, 98–101.
- 1999f:** Výstava Jindřich Vaněk: fotografie. MVP 37, 179–180.
- 1999g:** Výstava Obrazy a móda v 19. století. MVP 37, 113–114.
- 1999h:** Výstava Vrba a Velikonoce v Okresním muzeu v Lounech. MVP 37, 182.
- 2000a:** Gymnaziální profesor Karel Škorpil, spoluzakladatel bulharské archeologie. AR LII, 155–159.
- 2000b:** Konference „Kulturní integrace Čechů a Bulharů v Evropské tradici“ uspořádaná na počest 140. výročí narození Čecha, gymnaziálního profesora Karla Škorpila. AH 25, 451–452.
- 2000c:** Podíl rodiny Škorpilových na kultuře rodného Vysokého Mýta a České země. In: Kulturnata integracia meždu čechi i bālgari v evropejskata tradicija. Letna naučna pešta Varna, 99, 135–145. Sofija.
- 2000d:** Stálá expozice Etnografického muzea ve Varně. Český lid 87, 270–276.
- 2000e:** Tři nejvýznamnější mariánská poutní místa ve středních Čechách. Středočeský vlastivědný sborník 18, 27–52.
- 2001a:** Bratři Karel a Hermenegild Škorpilové a bulharská středověká archeologie: Památce PhDr. Jany Vignatiové (24. 4. 1937–31. 9. 1999), která shromažďovala informace o českých průkopnicích archeologie působících ve vlasti i v zahraničí. AH 26, 487–499.

- 2001b:** Výstava „Betlémy pod Svatou Horou“ v příbramském zámku. Středočeský vlastivědný sborník 19, 153–165.
- 2001c:** Výstava „Čas adventní i vánoční“ v Městském muzeu v Čelákovících. Středočeský vlastivědný sborník 19, 150–153.
- 2001d:** Výstava „Ex Oriente Lux“ v Národním muzeu v Praze. Středočeský vlastivědný sborník 19, 148–150.
- 2001e:** Výstava „Sýpky a špýchary“ ve Středočeském muzeu v Roztokách u Prahy. Středočeský vlastivědný sborník 19, 145–147.
- 2002a:** Dvě výročí spjatá s Městským muzeem v Čelákovících. MVP 40 (ČSPS 140), 165–170.
- 2002b:** Kolekce podmaleb na skle v Lobkovickém paláci na Pražském hradě. MVP 40 (ČSPS 140), 107–109.
- 2002c:** I. konference stavebně historického průzkumu na téma Vývoj a funkce topenišť v Zahrádkách u České Lípy. Český lid 89, 382–383.
- 2002d:** 100. výročí vzniku Varnenského archeologického spolku. MVP 40 (ČSPS 140), 174–175.
- 2002e:** Výstava obrazů Františka Volfa. MVP 40 (ČSPS 140), 171–172.
- 2002f:** Z korespondence numismatika JUDr. K. Turnwalda s prof. Karlem Škorpilem. Numismatické listy 57, 107–112.
- 2003a:** Funkce a vývoj otopných zařízení v období od paleolitu po novověk (Z historie otopných zařízení). Svorník 1. Sborník příspěvků z I. konference stavebněhistorického průzkumu 4.–6. 6. 2002 v Zahrádkách u České Lípy, 7–42.
- 2003b:** Výstava „Kouzlo lidového kroje“ v Regionálním muzeu ve Vysokém Mýtě. Český lid 90, 392–395.
- 2004:** *Aut. rec.* [Muzeum vesnických staveb středního Povltaví Vysoký Chlumeč – pobočka Hornického muzea Příbram]. Český lid 91, č. 4, 433–434.
- 2005a:** Výstava „Krajky ze sbírek Městského muzea v Čelákovících“. Český lid 92, 100–101.
- 2005b:** Výstava sochařky Dagmar Koverdinské-Novákové v Městském muzeu v Čelákovících. Středočeský vlastivědný sborník 23, 195–198.
- 2006a:** Abrahámoviny PhDr. Lubomíra Procházky, CSc. MVP 44 (ČSPS 144), 106–108.
- 2006b:** *Aut. rec.* (Lidová architektura na Sedlčansku). Český lid 93, 435–436.
- 2006c:** Roubené skvosty z Podkarpatské Rusi. MVP 44 (ČSPS 144), 103–104.
- 2006d:** Tajemství objektu Květnice č. 312/2005. MVP 44 (ČSPS 144), 215–217.
- 2006e:** Výstava „Svátostka – upomínka a talisman“ v Etnografickém ústavu Moravského zemského muzea v Brně 19. dubna – 2. září 2006. Český lid 93, 414–416.
- 2006f:** Výzkum raně středověkého pohřebiště v Zelenči. MVP 44 (ČSPS 144), 214–215.
- 2007a:** Město Plovdiv a jeho etnografické muzeum. Český lid 94, 193–195.
- 2007b:** Sochařka Dagmar Koverdinská-Nováková a její dílo: u příležitosti významného životního jubilea. Severní Morava. Sv. 93, 21–28.
- 2008a:** *Aut. rec.* (Lidová architektura). ČSPS 116, 126–127.
- 2008b:** Profesoři Hermenegild a Karel Škorpilové působící v Bulharsku (1. část). *Theatrum historiae* 3, 235–261.
- 2008c:** Záchraný archeologický výzkum v areálu zámku Jirny. ČSPS 116, 112.
- 2009:** Jaroslav Špaček na poloviční cestě k sedmdesátce. AH 34, 857–860.
- 2010:** Profesoři Hermenegild a Karel Škorpilové působící v Bulharsku (2. část). *Theatrum historiae* 6, 101–124.

Říhová, M. – Skružný, L.

1967: Josef Škorpil – architekt a muzejník. Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 3, 12–19.

1968: Archeolog profesor Vladislav Škorpil. Zprávy z muzeí od Trstenické stezky 5, 19–29.

Skružný, L. – Kocourek, L.

1971: Průvodce expozicemi. Stará Boleslav a Přemyslovci – Z vojenských dějin Brandýska. Brandýs nad Labem – Stará Boleslav.

Skružný, L. – Krajíc, R.

1988: Výzkum středověké pekárny v Soběslavi, okr. Tábor. AH 13, 117–131.

Skružný, L. – Matějková, V.

1968: Archeologicko-etnografický výzkum v Hostivici. Zpravodaj vlastivědného kubu okolí Prahy IV, č. 7–9, 2–7.

Skružný, L. – Nosková, H.

1985: Zpráva o 2. mezioborovém semináři k dílčímu úkolu SPZV ÚEF ČSAV Praha, etnické skupiny v ČSSR po roce 1945. Ukrajinské etnikum v ČSSR po roce 1945. MVP 23 (ČSPS 93), 232–234.

Skružný, L. – Princ, M.

1977: Laténská hrnčířská pec v Brčkovéch. PA 68, 164–192.

Skružný, L. – Skružná, L.

1988: PhDr. Alene Plessingerovej, CSc. Ad multos annos! Múzeum 33, 97–98.

Skružný, L. – Skružná, L. – Suchelová, J.

1974: Letní chlěvy v Horní Lomné–Horní Přelči. Těšínsko, 2–15.

Skružný, L. – Suchomelová, J.

1974: Únětická keramika ve fondech Středočeského muzea v Roztokách u Prahy. Zpravodaj středočeské vlastivědy a kronikářství VI, 210–234.

Skružný, L. – Špaček, J.

1997a: Městská a vesnická architektura ve výtvarném umění na Čelákovicku. Středočeský vlastivědný sborník 15, 53–64.

1997b: Patronie kostelů a patronáty světců ve zvoleném mikroregionu východně od Prahy v kontextu církevních dějin. Středočeský vlastivědný sborník 15, 105–154.

2001: Výtvarné a užitkové aspekty kamnových kachlů. Průvodce k výstavě. Čelákovice.

2002: Vývoj kachlových kamen ve světle ikonografického materiálu a národopisných paralel. AH 27, 567–585.

2004: K vybraným motivům středověkých kachlů ze sbírek Městského muzea v Čelákovících. In: 100 let Městského muzea v Čelákovících. Sborník studií vydaný ke 100. výročí založení muzea, 225–272. Čelákovice.